

v o. Čl. 21., zařazený do kapitoly o obsahu smlouvy po článku, stanovícím neplatnost smluv, svým obsahem nemožných nebo zákonu neb dobrým mravům odporujících, prohlašuje za *naříkatelnou* pro poškozenou stranu smlouvu, jejíž uzavření bylo jednou stranou přivoděno »durch Ausbeutung der Notlage, der Unerfahrenheit oder des Leichtsinns des Anderen«. Tedy slovní shoda s německým obč. zák., proti němuž (čl. 852) značí zhoršení ustanovení, že právo smlouvu naříkati promlčuje se během roku od uzavření smlouvy.

K normám dosud uvedeným přimyká se číslo 4 § 879 *rakouského obč. zák. o obč.*, zavedené III. novellou k obč. zák. (§ 90): Poněvadž jsou neplatna právní jednání směřující proti zákonnému zákazu nebo dobrým mravům, jest neplatna obzvláště smlouva, jestliže někdo »den Leichtsinns, die Zwangslage, Verstandesschwäche, Unerfahrenheit oder Gemütsaufregung eines anderen dadurch ausbeutet, dass er sich oder einem Dritten für eine Leistung eine Gegenleistung versprechen oder gewähren lässt, deren Vermögenswert zu dem Werte der Leistung in auffallendem Missverhältnisse steht.« Proti předpisům obou právních řádů dříve uvedených zachycuje tu civilně právní pojem lichvy širší rozsah okolností, v nichž smluvník slabší může býti vykořisťován stranou silnější.

Na podobném základě je vybudován § 782 *osnovy uh. obč. zákona*.

Na rozdíl od subjektivního měřítko, používaného při odhadování rozpětí mezi plněními obou stran podle předpisu uvedených zákonů, zůstaly dva významné právní řády věrny objektivní míře původního ustanovení římského. Je zajímavo, že povstal spor o samém podkladě uvedeného předpisu Diokletianova, tak totiž, že nechybělo hlasů pro mínění, že jádrem zákona jest abstraktní ustanovení věty první (»Rem maioris pretii si tu vel pater tuus minoris pretii distraxit, humanum est, ut vel pretium te restituente emptoribus fundum venditum recipias auctoritate intercedente iudicis, vel si emptor elegerit, quod deest iusto pretio recipies«), nikoli, jak se všeobecně za správné považovalo a odkud také institut obdržel svoje jméno *laesio enormis* čili *ultra dimidium*, věta druhá (»Minus autem pretium esse videtur, si nec dimidia pars veri pretii soluta sit«). Pineles na příklad, i jiní soudí, že tato věta obsahuje toliko rozhodnutí konkrétního případu, císaři předloženého, nikoli všeobecné určení minimální hranice rozdílu cen.

Nicméně zvítězilo pojetí, že poškození, má-li se naň vztahovati působnost tohoto zákonného ustanovení, musí převyšovati polovinu »obecné« ceny věci. De lege lata tak ustanovují Code civil a rakouský o. z. o. (Dokončení příště.)

Z P R Á V Y.

Hlásime sa k práci. Keď sme v roku 1921 zakládali „Spolok čs. poslucháčov práv“, netušili sme, že i jemu bude prisúdena toľko tej hašterivosti a nesvárov, ktorými je neustále stravovaný náš život verejný. — Bohužial presvedčili sme sa za krátko, že rozpory medzi nami a jednou časťou našich kolegov stávajú sa čím ďalej neprekonateľnejšími,

ťažšími; videli sme, že cesty k narovnaniu, k úprimným bratským kompromisom sú stále viac a viac neschôdne, lebo rozpory boli rozdmychované z vonku, z kruhov, ktorým je jednota čsl. niečím naprosto nepriateľným, niečím, proti čomu treba pracovať všetkými prostriedky.

Založili sme si teda nové stredisko, útulok pro všetkých, ktorým 28. október 1918 je radostným dňom oslobodenia, ale aj dôraznou výzvou k novej práci za povznesenie nášho ľudu slovenského.

Program náš je rýchle vyslovený: Je to jednak zvýšenie našej duševnej i hmotnej úrovne, jednak príprava k opravdovej, trvalej a obetavej práci pre náš milovaný slovenský ľud.

Sme si dobre vedomí, že musíme najprv znáť nielen dušu tohoto ľudu, ale i dobre rozlišovať jeho opravdové potreby od prázdnych denných hesiel politického života; vieme, že sa musíme najprv sami dôkladne vzdeláť. Sme preto povďační „Všehrdu“, že nám otvoril svoje stránky a umožnil tak nadaným snaživcom vstúpiť na čestné zápasisko ducha. Kolegov zo Slovenska tedy vyzývame, aby nedali rubrike tejto nikdy osirotiť.

S. P. P. „Právnik“ v Bratislave.

Za kolegom JUC. J. Pohlem.

Slova nedůvěry provázela tvrzení o jeho skonu. Žasli jsme stejně nad tragickým jeho skonem jako jsme dlouho nechtěli věřit, že mohl odejít náš drahý kolega Pohl, jehož jsme měli tak nezapomenutelně rádi, všichni, do jednoho. A ještě nad hrobem jsme se domnívali, že to nemůže být pravda; ale byla...

Kolega Pohl se narodil v Telči na Moravě v roce 1900 a prázdniny co prázdniny vracel se do svého rodného kraje. Byl vášnivým lovecem a rád chodil na hony. A tato jeho vášeň stala se i nástrojem jeho tragického skonu. Nešťastnou náhodou byl postřelen ráno 26. září. Rána zdánlivě lehká se brzy napovrchu zahojila, ale uvnitř šířila se nerušeně hrozná nemoc, tetanus, jejímž zhoubnému působení podlehl za hrozných bolestí dne 8. října t. r. o půl šesté hodině odpolední.

Jaká smrt plná bolestí a žalu! On, který léta ztrávená na fakultě spojil se zájmem spolku, se zájmem a prospěchem svých kolegů, on, který vždy každému činil, oč byl požádán, ač někdy to byly služby více než žádá poměr kolegy, služby přítele, on, který byl takovým dobrým kolegou, musil podstoupiti smrt tak těžkou a nezaslouženou. Nezasloužil sis takového skonu, přáteli! Byl to však osud, který nám té vyrvál právě v nejlepších letech a v nejlepší práci. Dovedl jsi nás naučiti něčemu, co dnes tak těžce se shledává kolem — nezištné práci ve prospěch jednotlivce i celku. Nikdy jsi ničeho nežádal za svou práci, ba ani kolegiálního vděku. Vždy budeme vzpomínati na toto tvé působení a vezmeme si z něho příklad.

Byl jsi nám však i více. Byl jsi nám kamarádem a přítelem, a není druhého, který s takovou upřímností by vycházel vstříc. Vzpomínáme Tě na řadě exkursí seminářů a vycházek, které vždy pečlivě jsi obstarával, vzpomínáme Tě v sociální komisi, již jsi byl nejen dlouho šéfem, ale i otcem; jest to silné slovo, ale naznačuje vše. Říkali jsme Ti i tak, příteli, byl v tom obdiv a zvláštní úcta. Ale opustil jsi nás tak rychle, nečekaně, nezapomněv nás — snad s tklivým úsměvem zbrázděným bolestí — na smrtelném lůžku naposled pozdravovati. Nás všechny, které jsi znal, ale i ty, kteří znali Tebe. Věříš, žs jsme slzeli nad tímto pozdravem, který nám je posledním a proto tak drahým, že ho nezapomeneme a že vtisťený v duši ponese ho po celý svůj život? Bude to jen nepatrná odměna, kterou Ti poskytujeme. Příteli, jak jsme Ti zavázáni. Jsme Tvoji dlužníci na věky. Nuže, svolíš, abychom tento dluh splatili jiným, jako jsi dělal po léta Ty?...